

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

12 päivänä lokakuuta 2017*

„Ennakkoratkaisupyyntö – Maatalous – Luonnonmukaiset tuotteet – Asetuksella (EY) N:o 834/2007 käyttöön otettu valvontajärjestelmä – Käsite ”myynti suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle””

Asiassa C-289/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) on esittänyt 24.3.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.5.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Kamin und Grill Shop GmbH

vastaan

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: E. Juhász (esittelevä tuomari), joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Kamin und Grill Shop GmbH, edustajanaan B. Ackermann, Rechtsanwältin,
- Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV, edustajanaan C. von Gierke, C. Rohnke ja T. Winter, Rechtsanwälte,
- Euroopan komissio, asiamiehinään A. Lewis ja B. Eggers,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.6.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 2092/91 kumoamisesta 28.6.2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 (EUVL 2007, L 189, s. 1) 28 artiklan 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (sopimattoman kilpailun torjumiseksi perustettu yhdistys, jäljempänä Zentrale) ja Kamin und Grill Shop GmbH (jäljempänä Kamin) ja joka koskee luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden myyntiä, kun asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 1 kohdan mukaisia ilmoitus- ja valvontavelvoitteita ei ole noudatettu.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 834/2007 johdanto-osan 3, 5, 22, 31 ja 32 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(3) Luonnonmukaista tuotantoa koskevan yhteisön sääntelykehyksen tavoitteena olisi oltava luonnonmukaisten tuotteiden rehellisen kilpailun ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistaminen sekä kuluttajien luonnonmukaisiksi merkityjä tuotteita kohtaan osoittaman luottamuksen säilyttäminen ja osoittaminen perustelluksi. Lisäksi olisi pyrittävä luomaan edellytykset, joilla tämä ala voi edistyä tuotannon ja markkinoiden kehityksen mukaisesti.
--
(5) Sen vuoksi on aiheellista selkeyttää luonnonmukaisen tuotannon tavoitteita, periaatteita ja sääntöjä avoimuuden ja kuluttajien luottamuksen lisäämiseksi sekä luonnonmukaista tuotantoa koskevan yhtenäisen näkemyksen aikaansaamiseksi.
--
(22) Kuluttajien luonnonmukaisia tuotteita kohtaan tuntemaan luottamuksen säilyttäminen on tärkeää. Luonnonmukaiseen tuotantoon sovellettaviin vaatimuksiin myönnettävät poikkeukset olisi rajoitettava tarkasti tapauksiin, joissa poikkeussääntöjen soveltaminen katsotaan perustelluksi.
--
(31) Sen varmistamiseksi, että luonnonmukaiset tuotteet tuotetaan luonnonmukaista tuotantoa koskevassa yhteisön lainsäädännössä säädettyjen vaatimusten mukaisesti, toimijoiden kaikissa tuotannon, valmistuksen ja jakelun vaiheissa suorittamaa toimintaa olisi valvottava rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta 29 päivänä huhtikuuta 2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 882/2004 [(EUVL 2004, L 165, s. 1)] vahvistettujen sääntöjen mukaisesti perustetun ja hallinnoidun valvontajärjestelmän avulla.
(32) Joissakin tapauksissa saattaa olla kohtuutonta soveltaa ilmoitus- ja valvontavaatimuksia tietentyypistä vähittäiskauppaa harjoittaviin toimijoihin, kuten niihin, jotka myyvät tuotteita suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle. Sen vuoksi jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus myöntää tällaisille toimijoille poikkeus näistä vaatimuksista. Petosten välttämiseksi on kuitenkin tarpeen sulkea poikkeuksen ulkopuolelle vähittäiskauppiat, jotka tuottavat, valmistavat tai

varastoivat tuotteita muuten kuin myyntipisteen yhteydessä, tai jotka tuovat maahan luonnonmukaisia tuotteita, taikka jotka ovat antaneet nämä toiminnot kolmannen osapuolen tehtäväksi.”

- 4 Asetuksen N:o 834/2007 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa säädetään perusta luonnonmukaisen tuotannon kestäväälle kehittämiselle ja varmistetaan samalla sisämarkkinoiden tehokas toiminta, kilpailun rehellisyys, kuluttajien luottamus ja kuluttajien edun suojaaminen.”

- 5 Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- a) ’luonnonmukaisella tuotannolla’ tarkoitetaan tässä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisen tuotantomenetelmän käyttöä kaikissa tuotannon, valmistuksen ja jakelun vaiheissa;
- b) ’tuotannon, valmistuksen ja jakelun vaiheilla’ tarkoitetaan kaikkia vaiheita luonnonmukaisen tuotteen alkutuotannosta sen varastointiin, jalostukseen, kuljetukseen, myyntiin tai toimitukseen lopulliselle kuluttajalle, ja soveltuvilta osin sen merkintä-, mainonta-, tuonti-, vienti- ja alihankintatoimiin;

--”

- 6 Kyseisen asetuksen 27 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön valvontajärjestelmä ja nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen vastaamaan tarkastuksista, jotka liittyvät tässä asetuksessa vahvistettuihin asetuksen (EY) N:o 882/2004 mukaisiin velvoitteisiin.

--

13. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perustetun valvontajärjestelmän avulla on [elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä 28.1.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston] asetuksen (EY) N:o 178/2002 [(EYVL 2002, L 31, s. 1)] 18 artiklan mukaisesti mahdollista jäljittää jokainen tuote kaikissa tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa, erityisesti jotta kuluttajille annetaan takeet siitä, että luonnonmukaiset tuotteet on tuotettu tässä asetuksessa esitettyjen vaatimusten mukaan.

--”

- 7 Asetuksen N:o 834/2007 28 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Toimijan, joka tuottaa, valmistaa, varastoi tai tuo kolmannesta maasta 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tuotteita tai joka saattaa kyseisiä tuotteita markkinoille, on ennen tuotteiden saattamista markkinoille luonnonmukaisesti tuotettuina tai luonnonmukaiseen tuotantoon johtavassa siirtymävaiheessa tuotettuina:

- a) ilmoitettava toiminnastaan sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa toiminta tapahtuu;
- b) liitettävä yrityksensä 27 artiklassa tarkoitettuun valvontajärjestelmään.

--

2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei tätä artiklaa sovelleta toimijoihin, jotka myyvät tuotteita suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, edellyttäen, että ne eivät tuota, valmista eivätkä varastoi muuten kuin myyntipisteen yhteydessä, eivät tuo kyseisiä tuotteita kolmannesta maasta eivätkä myöskään ole antaneet tällaisia toimia kolmannen osapuolen tehtäväksi.

--”

Saksan oikeus

- 8 Saksan lainsäätäjä on käyttänyt asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdassa säädettyä mahdollisuutta luonnonmukaista maataloutta koskevien Euroopan unionin toimien täytäntöönpanosta annetun lain (Gesetz zur Durchführung der Rechtsakte der Europäischen Union auf dem Gebiet des ökologischen Landbaus – Öko-Landbaugesetz, jäljempänä ÖLG) 3 §:n 2 momentissa.
- 9 ÖLG:n 3 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”(2) Toimijat, jotka myyvät asetuksen (EY) N:o 834/2007 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tuotteita luonnonmukaisina tai luonnonmukaiseen tuotantoon johtavassa siirtymävaiheessa tuotettuina suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, vapautetaan asetuksen (EY) N:o 834/2007 28 artiklan 1 kohdan mukaisten velvoitteiden noudattamisesta edellyttäen, että ne eivät itse tuota, valmista tai varastoi näitä tuotteita muuten kuin myyntipisteen yhteydessä tai tuo maahan luonnonmukaisia tuotteita eivätkä ole antaneet näitä toimintoja kolmannen osapuolen tehtäväksi.”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 Kamin harjoittaa takka- ja grillitarvikkeiden etämyyntiä internetin välityksellä. Tuotteisiin, joita se tarjosi myytäväksi vuoden 2012 joulukuussa, kuului erilaisia mausteseoksia, joita se markkinoi nimikkeellä ”Bio-Gewürze” (luonnonmukaiset mausteet). Kyseisenä ajankohtana Kamin ei vielä kuulunut asetuksen N:o 834/2007 27 artiklassa säädetyn valvontajärjestelmän piiriin.
- 11 Zentrale riitautti 28.12.2012 päivätyllä kirjeellä, jonka otsikko oli ”Varoitus”, tämän tuomion edeltävässä kohdassa kyseessä olevan tuotteiden tarjonnan. Se katsoi, että kyseessä oli sopimaton kaupallinen käytäntö, jolla rikotaan asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan luonnonmukaisia tuotteita myyvällä toimijalla on velvollisuus saattaa yrityksensä valvontajärjestelmän piiriin, ja se vaati Kaminia sitoutumaan lopettamaan tämän rikkomisen seuraamuksen uhalla. Kyseinen yhtiö noudatti tätä vaatimusta myöntämättä kuitenkaan kyseistä rikkomista.
- 12 Tämän jälkeen Zentrale esitti varoituksen antamisesta aiheutuneiden kustannusten osaa koskevan korvausvaatimuksen, jonka suuruus oli 219,35 euroa korkoineen.
- 13 Alioikeus hylkäsi tämän vaatimuksen, jonka muutoksenhakutuomioistuin hyväksyi.
- 14 Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa), joka käsittelee Revision-valitusta, katsoo, että asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdan säännöksiä, joiden mukaan tuotteet on myytävä suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, voidaan tulkita usealla eri tavalla.
- 15 Yhtäältä olisi mahdollista katsoa, että tämän myynnin on tapahduttava tuotteiden varastointipaikassa siten, että toimija tai sen myyntihenkilöstöä ja ostaja ovat läsnä samanaikaisesti. Tämän tulkinnan mukaan verkkokauppa sekä muut etämyynnin muodot eivät voi kuulua asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdassa säädetyn vapautuksen soveltamisalaan. Toisaalta tätä säännöstä voitaisiin tulkita myös siten, että vaatimus siitä, että myynti tapahtuu suoraan, sulkee pois myynnit, joissa toimii välittäjä.

- 16 Erityisesti tämä tuomioistuin huomauttaa, että on erittäin epätodennäköistä, että loppukuluttajalla tai -käyttäjällä, joka hankkii toimijalta tuotteita, joita tämä ei ole valmistanut itse, on paremmat mahdollisuudet asetuksesta N:o 834/2007 johtuvien vaatimusten noudattamisen valvontaan, kun myynti suoritetaan kiinteässä vähittäiskaupassa tuotteiden varastointipaikassa ja siten, että läsnä on myös toimija tai sen myyntihenkilöstöä, kuin silloin, kun myynti suoritetaan etämyyntinä, internet mukaan lukien.
- 17 Näissä olosuhteissa Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko kyseessä asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu myynti ’suoraan’ loppukuluttajalle jo silloin, kun toimija tai sen myyntihenkilöstö myy tuotteet loppukuluttajalle käyttämättä kolmatta osapuolta, vai edellyttääkö suora myynti lisäksi sitä, että myynti tapahtuu tuotteiden varastointipaikassa siten, että toimija tai sen myyntihenkilöstöä ja loppukuluttaja ovat läsnä samanaikaisesti?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jotta tuotteet katsottaisiin myydyiksi tässä säännöksessä tarkoitettulla tavalla suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, on tarpeen, että myynti tapahtuu siten, että toimija tai sen myyntihenkilöstöä ja loppukuluttaja ovat läsnä samanaikaisesti, tai riittää, että myynti tapahtuu käyttämättä kolmatta osapuolta.
- 19 Asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi päättää, ettei kyseisen artiklan 1 kohtaa sovelleta toimijoihin, jotka myyvät tuotteita suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, edellyttäen että ne eivät tuota, valmista eivätkä varastoi muuten kuin myyntipisteen yhteydessä, eivätkä tuo kyseisiä tuotteita kolmannelle maasta eivätkä myöskään ole antaneet tällaisia toimia kolmannen osapuolen tehtäväksi.
- 20 Aluksi on korostettava, että koska tässä säännöksessä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus olla soveltamatta siinä vahvistetuista edellytyksistä tietyihin toimijoihin asetuksen N:o 834/2007 27 artiklassa tarkoitettua valvontajärjestelmää, siinä otetaan käyttöön poikkeus kyseisen asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa vahvistetusta säännöstä ja sitä on poikkeuksena säännöstä tulkittava suppeasti (ks. analogisesti tuomio 26.9.2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, 41 kohta).
- 21 Se, että asetuksen N:o 834/2007 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa korostetaan, että luonnonmukaiseen tuotantoon sovellettaviin vaatimuksiin myönnetty poikkeukset on rajoitettava tarkasti tapauksiin, joissa poikkeussääntöjen soveltaminen katsotaan perustelluksi, puoltaa myös kyseisen asetuksen 28 artiklan 2 kohdassa säädetyn vapautuksen suppeaa tulkintaa, koska mainitun asetuksen 2 artiklan a alakohdan mukaan luonnonmukaisella tuotannolla tarkoitetaan samassa asetuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisen tuotantomenetelmän käyttöä kaikissa tuotannon, valmistuksen ja jakelun vaiheissa.
- 22 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinnassa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (tuomio 6.7.2017, Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 23 Tältä osin asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdan säännöksistä, joiden mukaan voidaan päättää, että toimijoihin, jotka myyvät tuotteita suoraan loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, ei sovelleta asetuksen 28 artiklan 1 kohtaa, on todettava, että kyseinen 28 artiklan 2 kohta sisältää useita edellytyksiä, joilla on tarkoitus rajoittaa niiden myyjien ryhmiä, jotka voivat hyötyä tästä vapautuksesta.
- 24 Siten on niin, että vaikka ilmaisun ”suoraan” käyttämisen tarkoituksena on kiistatta sulkea pois kaikki kolmansien osapuolten osallistuminen, on myös otettava huomioon muut tähän säännökseen kuuluvat tekijät.
- 25 Säännösten, jonka osa pääasiassa kyseessä oleva säännös on, asiayhteys sekä tämän säännösten tavoitteet edellyttävät myös suppeaa tulkintaa.
- 26 Asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohta kuuluu kyseisen asetuksen niihin säännöksiin, jotka koskevat luonnonmukaista tuotantoa koskevien unionin puitteiden perusteella vahvistettujen vaatimusten valvontaa. Kuten asetuksen N:o 834/2007 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa muistutetaan, sen varmistamiseksi, että luonnonmukaisesti tuotetut tuotteet tuotetaan näiden vaatimusten mukaisesti, toimijoiden kaikissa tuotannon, valmistuksen ja jakelun vaiheissa suorittamaan toimintaan on sovellettava kyseisen asetuksen 27 artiklan 1 kohdassa säädettyä valvontajärjestelmää.
- 27 Mainitun asetuksen 27 artiklan 13 kohdan mukaan tämän valvontajärjestelmän tarkoituksena on mahdollistaa jokaisen tuotteen jäljittäminen kaikissa tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa, erityisesti jotta kuluttajille annetaan takeet siitä, että luonnonmukaiset tuotteet on tuotettu samassa asetuksessa esitettyjen vaatimusten mukaan.
- 28 Tässä asiayhteydessä asetuksen N:o 834/2007 johdanto-osan 32 perustelukappaleessa ei suinkaan tarkoiteta yleistä vapautusta kyseisen asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa säädetystä veloitteesta, vaan siinä käytetään nimenomaisesti ilmaisia ”tietyntyyppeistä vähittäiskauppaa harjoittavat toimijat” ja ”joissakin tapauksissa” niiden tapausten rajaamiseksi, joissa ilmoitus- ja valvontavaatimusten soveltaminen voisi näyttää suhteettomalta.
- 29 Olisi siten ristiriidassa mainitulla asetuksella käyttöön otetun järjestelmän kanssa, jos vahvistettaisiin tulkinta, joka muuttaisi sekä lukumäärältään että taloudelliselta merkitykseltään tarkasti määriteltyjä ja rajoitettuja tapauksia koskevan poikkeuksen säännöksi, joka voi muodostaa poikkeuksen valvontajärjestelmästä suurelle osalle verkkokaupasta sekä muille etämyynnin muodoille, ja näin huolimatta siitä, että näillä jakelukanavilla on huomattava ja kasvava merkitys luonnonmukaisen tuotannon alalla.
- 30 Kun lisäksi otetaan huomioon kuluttajien suojelun tavoite, joka merkitsee erityisesti – kuten asetuksen N:o 834/2007 johdanto-osan 3 ja 5 perustelukappaleessa todetaan – kuluttajien luonnonmukaisiksi merkityjä tuotteita kohtaan osoittaman luottamuksen säilyttämistä ja osoittamista perustelluksi, olisi tämän tavoitteen vastaista hyväksyä se, että asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdassa olevaa poikkeusta voitaisiin soveltaa muihin kuin lainsäätäjän nimenomaisesti säättämiin tapauksiin.
- 31 Asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdan tätä tulkintaa ei myöskään horjuta väite siitä, ettei ole näytetty toteen, että loppukuluttaja voisi paremmin valvoa asetuksesta N:o 834/2007 johtuvien vaatimusten noudattamista vähittäiskaupassa suoritettujen ostojen yhteydessä kuin verkossa tai etämyynnissä suoritettujen ostojen yhteydessä.
- 32 Kuten komissio huomauttaa, asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohdassa säädetty vapautus ei perustu näihin näkemyksiin, vaan sen tarkoituksena on luonnonmukaiseen tuotantoon liittyvien riskien yleisen arvioinnin johdosta suhteellisuusperiaatteen noudattaminen myöntämällä poikkeus, joka rajoittuu tapauksiin, joissa ilmoitus- ja valvontavaatimusten soveltamista voitaisiin pitää liiallisena.

- 33 Tästä on todettava komission tavoin, että tällaisten vaatimusten soveltaminen vaikuttaa täysin perustellulta verkossa tai etämyynnillä tapahtuvan vähittäiskaupan tapauksessa, koska yleisesti erittäin suurien tuotemäärien varastointi ja toimitus välittäjiä käyttäen sisältää uudelleenmerkintää, vaihtamista ja tartuntaa koskevan riskin, jota ei voida pitää yleisesti pienenä.
- 34 Edellä esitettyjen näkemysten perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jotta katsottaisiin, että tuotteet on myyty tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla ”suoraan” loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, myynti on suoritettava siten, että toimija tai sen myyntihenkilöstöä ja loppukuluttaja ovat läsnä samanaikaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

- 35 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 2092/91 kumoamisesta 28.6.2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 28 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jotta katsottaisiin, että tuotteet on myyty tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla ”suoraan” loppukuluttajalle tai -käyttäjälle, myynti on suoritettava siten, että toimija tai sen myyntihenkilöstöä ja loppukuluttaja ovat läsnä samanaikaisesti.

Allekirjoitukset